

Pembangunan dan pola pengundian dalam Pilihan Raya Kecil Kawasan Dewan Undangan Negeri (DUN) Manek Urai, Kelantan

Mohd Fuad Mat Jali¹, Junaidi Awang Besar¹

¹Pusat Pengajian Sosial, Pembangunan dan Persekitaran, Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan,
Universiti Kebangsaan Malaysia

Correspondence: Mohd Fuad Mat Jali (email: fuad@ukm.my)

Abstrak

Pilihan raya kecil Manek Urai 2009 diadakan berikutan kematian Ahli Dewan Undangan Negeri (ADUN) dari PAS iaitu Haji Ismail Yaacob pada bulan Mei 2009 di Hospital Raja Perempuan Zainab II Kota Bharu Kelantan. PAS berjaya mengekalkan kemenangan di DUN tersebut melalui calonnya Mohd. Fauzi Abdullah yang menewaskan calon BN Tuan Aziz Tuan Mat namun mengalami kemerosotan sebanyak 1287 undi. Sokongan BN bertambah sebanyak 889 undi dan ini menunjukkan pengundi muda yakin terhadap BN. Kejayaan BN menguasai hampir semua undi daripada saluran tiga dan empat menggambarkan pengundi muda mula memberi kepercayaan kepada Kerajaan Pusat untuk membawa pembangunan ke Manek Urai, yang sebahagian besar penduduk bekerja sebagai penoreh getah, pekebun kecil kelapa sawit dan buah-buahan serta bekerja sendiri. Faktor kejayaan BN mengurangkan majoriti kemenangan PAS ialah kemampuan BN menyusun strategi yang baik untuk menawan hati pengundi, dan kepimpinan Perdana Menteri, Dato' Sri Mohd. Najib Tun Haji Abdul Razak sendiri menunjukkan komitmen tinggi menyelesaikan setiap isu rakyat yang berbangkit sebelum ini.

Katakunci: Dewan Undangan Negeri, Manek Urai, pembangunan, pengundi, pilihan raya, pola pengundian

Development and the voting pattern in the Manek Urai state assembly by-election

Abstract

The Manek Urai state legislative assembly election was held in 2009 following the death of the PAS assemblyman. The result was that PAS managed to retain victory but with a severely reduced majority. In contrast, although defeated, support for the BN had increased significantly especially from channels 3 and 4 indicating a growing confidence of young voters in the BN. This combined with a solid increase of votes for the BN by other segments of the electorate meant that the BN-ruled Federal Government was perceived to be capable of bringing development back to Manek Urai where the majority of the people worked as rubber tappers and small-scale farmers, or were unskilled or semi-skilled self-employed. The BN success factors in eroding the PAS traditional dominance included the party's ability to set an effective strategy for winning the voters' heart and mind, and the problem-solving leadership style of the BN head who was also the country's Prime Minister.

Keywords: development, election, Manek Urai, State Legislative Assembly, voters, voting patterns

Pengenalan

Pilihan raya kecil merupakan suatu pemilihan yang diadakan secara tidak dirancang di sesuatu kawasan Dewan Undangan Negeri atau pun Parlimen. Ia boleh diadakan atas sebab kematian wakil rakyat kawasan berkenaan atau mufliis atau pun meletakkan jawatan. Pilihan raya kecil (N41) Manek Urai 2009 merupakan pilihan raya kecil ke-7 yang diadakan di Malaysia selepas pilihan raya umum ke-12 berikutan kematian Ahli Dewan Undangan Negeri Manek Urai, Haji Ismail Yaacob pada jam 5:55 pagi 22 Mei 2009 di Hospital Raja Perempuan Zainab II Kota Bharu Kelantan. Pada 28 Mei 2009, Pengerusi SPR, Tan Sri Abdul Aziz Mohd Yusof telah berkata bahawa ditetapkan pada 14 Julai 2009 ini hari pembuangan undi jika ada pertandingan, sementara penamaan calonnya jatuh pada 6 Julai 2009, bermakna lapan hari tempoh berkempen telah diberikan. Calon PAS yang dipilih adalah Fauzi Abdullah manakala calon BN adalah Tuan Aziz Tuan Mat. Pilihan raya ini akan menyaksikan medan ujian pengaruh kepemimpinan baru Kerajaan BN dibawah Dato' Sri Mohd. Najib Tun Razak serta kepimpinan baru BN Kelantan di bawah Datuk Mustafa Mohamad yang dipilih selepas Perhimpunan Agung UMNO 2009. Pilihan raya ini juga bakal menguji pengaruh kepimpinan PAS Kelantan oleh Datuk Nik Abdul Aziz Nik Mat yang berjaya mengekalkan kemenangan di Kelantan sejak tahun 1990 yang lalu. Persoalannya, mampukah PAS mempertahankan kerusi yang dimenangi pada pilihan raya umum 2008 dan sebaliknya berjayakah BN merampas kembali kerusi DUN yang mereka pernah menang dalam pilihan raya umum 2004 sebelum itu dengan majoriti yang tipis. Sehubungan itu adalah tujuan kertas kerja ini untuk mengkaji keputusan dan pola pengundian pengundi dalam pilihan raya kecil DUN Manek Urai dan sejauhmana keputusan yang diperolehi boleh dijadikan petanda bahawa pengaruh BN pulih dibawah kepimpinan BN pusat dan negeri yang baru tersebut.

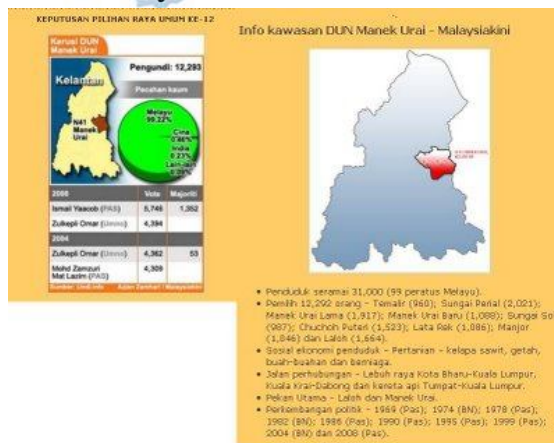
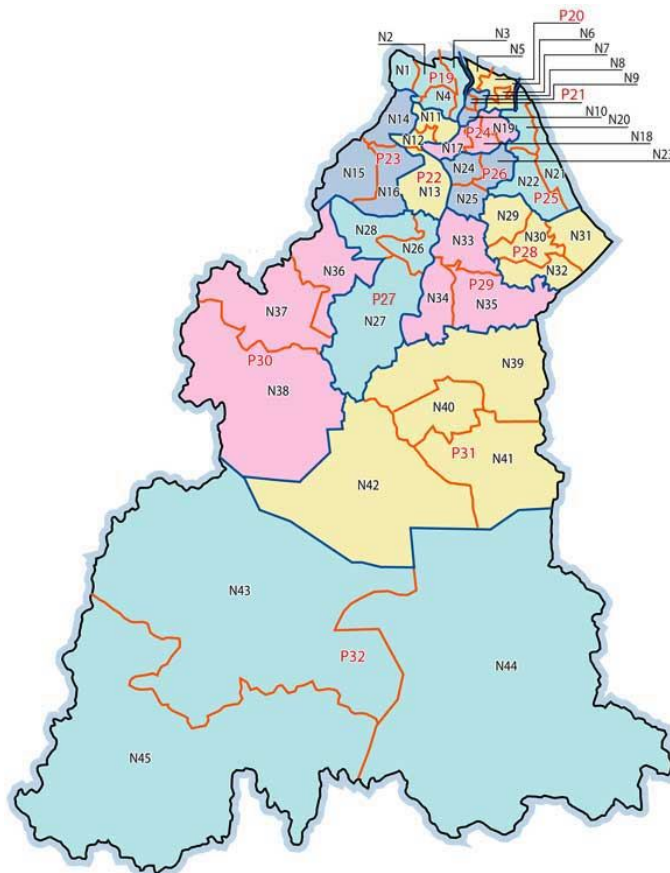
Profil kawasan

Manek Urai adalah satu daripada empat kawasan Dewan Undangan Negeri (DUN) dalam Parlimen Kuala Krai, dan terletak di selatan Kelantan bersempadan dengan DUN Paloh, Guchil dan Mengkebang. DUN Manek Urai dengan keluasan 550 kilometer persegi, mempunyai 44 buah kampung dengan majoriti penduduk berbangsa Melayu, terbahagi kepada sembilan kawasan peti undi an peti-peti undi Manik Urai Baru, Manik Urai Lama, Chuchuh Puteri dan Laloh adalah antara kampung yang mempunyai jumlah penduduk paling ramai dalam DUN berkenaan.

Manek Urai adalah sebuah perkampungan kecil yang tenang jauh daripada kesibukan bandar, cuma sekali sekala kedengaran deruan kenderaan yang melintasi kawasan ini dari Kelantan untuk ke Kuala Lumpur dan sebaliknya. Lebih 80 peratus daripada 30,000 penduduk Manek Urai, yang mendiami kawasan perkampungan Melayu yang berselerakan di sepanjang Jalan Kuala Krai-Gua Musang, bergantung kepada hasil getah sebagai punca rezeki. Mungkin yang istimewa di Manek Urai dan menjadi tumpuan sebelum ini ialah deretan gerai lemang di tepi jalan dan "durian kunyit" yang mencecah sehingga RM25 sekilogram.

Manek Urai kini boleh dihubungi melalui jalan raya utama iaitu Jalan Raya Kota Bharu - Kuala Krai - Gua Musang - Kuala Lumpur, selain menggunakan perkhidmatan kereta api antara Tumpat - Kuala Lumpur yang melalui Kampung Manek Urai. Kira-kira 90 peratus penduduk di kawasan itu bekerja sebagai penoreh getah, manakala selebihnya sebagai petani dengan pendapatan bulanan masih di bawah paras miskin tegar iaitu RM500 sebulan, sekaligus menjadikannya antara kawasan termundur di Kelantan sejak pemerintahan PAS hampir 19 tahun lalu. Walaupun terletak di kawasan luar bandar, Kerajaan Persekutuan tidak pernah mengabaikan penduduk di DUN itu dengan menyediakan beberapa kemudahan asas utama seperti sekolah, klinik kesihatan dan perpustakaan desa. Bagaimanapun, penduduk di kawasan berkenaan begitu mengharapkan kepada

kemudahan asas yang lebih sempurna sebagaimana disediakan di kawasan kawasan bandar seperti kemudahan pengangkutan awam, menaik taraf jalan raya serta sistem perparitan.

Rajah 1. Kedudukan DUN Manek Urai (N41), Kelantan (www.utusan.my)

Dari aspek sejarah geopolitik dan pilihan raya, kawasan DUN Manek Urai merupakan kawasan kubu atau lubuk tradisi PAS pada era tahun 1980-an hingga sekitar tahun 2000. Namun sebelum itu, pada pilihan raya umum 1959, kawasan tersebut dikenali sebagai 'Ulu Kelantan Timor' yang dimenangi calon Perikatan (kini BN) iaitu Mohd Ali Abdullah yang menewaskan calon PAS,

Barisan Sosialis/Socialist Front (SF) dan Bebas dengan majoriti 1073 undi. Berikutnya pada pilihan raya umum 1964, Parti Perikatan mengekalkan kemenangan melalui calonnya iaitu Yusoff Haji Mohamed Salleh yang menewaskan calon PAS dengan majoriti meningkat kepada 2325 undi. Seterusnya pada pilihan raya umum 1969, Perikatan terus menang dengan calon yang sama namun majoriti berkurang kepada 1368 undi. Pada pilihan raya umum 1974 pula menyaksikan nama 'Ulu Kelantan Timor' ditukar kepada 'Manek Urai' yang dimenangi Barisan Nasional (dulunya Perikatan) melalui calonnya iaitu Hussein Sulaiman yang menewaskan calon Bebas dengan majoriti 1455 undi. Kemudian pada pilihan raya negeri 1978 iaitu selepas keadaan 'darurat politik' di Kelantan, PAS berjaya memenangi kerusi DUN ini melalui calonnya, Wan Abdullah Wan Su yang menewaskan calon BN dengan majoriti tipis 98 undi. Kemudian pada pilihan raya umum 1982, BN berjaya merampas kembali kerusi DUN ini daripada PAS melalui calonnya iaitu Ariffin Said dengan majoriti 1042 undi. Kemudian bermula pilihan raya umum 1986 hinggalah pilihan raya umum 1999, PAS menguasai kawasan ini selama 4 penggal berturut-turut menewaskan calon BN melalui calonnya, Ismail Yaacob masing-masing dengan majoriti (1986 – 594 undi), (1990 – 3608 undi), (1995 – 1715 undi) dan (1999 – 1518 undi). Kemudian pada pilihan raya umum 2004, kerusi DUN ini dimenangi semula oleh calon BN iaitu Mohamed Zulkepli Omar yang menewaskan calon PAS iaitu Mohd Zamzuri Mat Lazim dengan majoriti tipis 53 undi.

Kemudian pada pilihan raya umum 2008 menyaksikan PAS menurunkan semula calon yang merupakan bekas wakil rakyat sebelum ini iaitu Ismail Yaacob seterusnya berjaya menewaskan calon BN yang merupakan penyandang sebelum ini dengan majoriti 1352 undi. Allahyarham yang lebih dikenali dengan Pak Su Wil, adalah wakil rakyat yang berkhidmat paling lama di kawasan ini iaitu selama lima penggal iaitu pada 1986, 1990, 1995, 1999 dan 2008 dan tidak pernah tewas dalam semua pertandingan yang disertai beliau di DUN berkenaan. Berdasarkan rekod penerimaan rakyat kepada Allahyarham, budaya politik pengundi Manek Urai lebih kepada mengutamakan pemimpin yang mesra rakyat selain memahami rentak kehidupan mereka dan ia bersesuaian dengan realiti latar kehidupan penduduk di situ, yang bergantung kepada tanah, hutan dan kebun.

DUN Manek Urai mempunyai jumlah pengundi seramai 12,292 orang dengan komposisi pengundi Melayu ialah 99.2 peratus, Cina (0.46 peratus), India (0.23 peratus) dan lain-lain (0.09 peratus). Pada pilihan raya umum ke-12 lalu, Ismail mendapat 5,756 undi, menewaskan penyandangannya, Mohamed Zulkifli Omar (BN) dengan majoriti 1,352 undi. Pada 2004, Mohamed Zulkifli menewaskan Zamzuri Mat Lazim (PAS) dengan majoriti tipis iaitu 53 undi. Pilihan raya kecil Dewan Undangan Negeri (DUN) Manek Urai di Kelantan pada 14 Julai 2009 menyaksikan pertandingan dua penjurua membabitkan calon Barisan Nasional (BN) dan PAS. Calon BN, Tuan Aziz Tuan Mat, 39, ditentang calon PAS, Mohd Fauzi Abdullah, 50.

Kempen dan isu

Tujuan kempen diadakan ialah untuk menyampaikan mesej supaya pengundi dapat melihat sendiri melalui samaada melalui media atau pun secara terus dan mewujudkan kepercayaan kepada pengundi (Ranney 1993). Isi kempen yang hendak disampaikan dikawal oleh calon atau parti dan dihebahkan supaya mereka dinilai sebaik mungkin. Strategi kempen moden dilakukan melalui saluran media berbayar atau tidak berbayar untuk memastikan penonjolan calon yang terbaik. Di Malaysia dalam sesuatu kempen pilihan raya isu yang terpenting dibincangkan ialah politik pembangunan. Rakyat Malaysia telah diajar untuk menilai pembangunan dan modenisasi (Arnold Puyok, 2003). Rakyat mempercayai hanya parti pemerintah (BN) yang mampu menyediakan pembangunan di bandar atau pun di luar bandar secara berterusan. Ini bermakna kempen calon pembangkang kurang berkesan membawa perubahan di sesuatu kawasan.

Di DUN Manek Urai, sebaik sahaja selesai penamaan calon, kedua-dua pihak memulakan kempen dengan pelbagai cara untuk memancing undi supaya menyokong calon masing-masing. BN lebih awal berkempen melalui pelbagai bentuk poster, media cetak dan elektronik, ceramah umum, kempen dari rumah ke rumah dan memberi projek pembangunan segera. PAS mengedarkan risalah parti bertajuk *Manek Urai Kito* dan BN juga menyebarkan risalah *Warkah Manek Urai*. Selain itu, penggunaan laman blog atau web internet juga popular digunakan oleh kedua-dua parti yang bertanding untuk menyampaikan maklumat kempen kepada pengundi yang celik IT terutamanya pengundi muda yang berada di perantuan. BN membuka laman blogya iaitu laman “Bicara Kelantan” dan “Bicara Manek Urai” manakala PAS dengan laman blog “Pilihan Raya Kecil N41 Manek Urai: Tok Guru Memimpin, Manek Urai Berkat”.

Kehangatan demam pilihan raya kecil Manek Urai yang semakin sinonim dengan singkatan ‘MU’ di kalangan wakil media yang membuat liputan itu terus meningkat apabila Barisan Nasional (BN) mengumumkan pemilihan Ketua Pemuda UMNO Bahagian Kuala Krai, Tuan Aziz Tuan Mat, sebagai calon dalam usaha memberi saingan sengit merebut kerusi terbabit. Tuan Aziz adalah Pengurus Pemantauan dan Penyelarasan Projek di Lembaga Kemajuan Kelantan Selatan (Kesedar). Namun, sesuatu yang pasti kini, kemenangan atau kekalahan mana-mana calon pada pilihan raya ini tidak akan menjejaskan kekuatan Kerajaan Kelantan yang dikuasai dengan selesa oleh PAS pada Pilihan Raya Umum Mac, tahun lalu. Justeru, di kalangan pengundi Manek Urai kini mula kedengaran pandangan supaya suara pembangkang dalam DUN Kelantan kini perlu diperkuatkan sedikit sebagai amaran kepada Kerajaan PAS Kelantan supaya tidak mengambil mudah dan kesempatan terhadap majoriti dua pertiga yang sedang dikuasai. Antara yang jelas disedari rakyat Kelantan kini terutama golongan warga emas miskin yang mendapati mereka bagaikan dipertingkatkan, apabila kerajaan negeri bertindak mengurangkan pampasan Skim Takaful Kifalah daripada RM2,500 ketika dilancarkan menjelang Pilihan Raya Umum 2008 kepada RM1,500 mulai awal tahun ini. Malah, majlis penyerahan pampasan skim itu yang begitu kerap diadakan menjelang Pilihan Raya Umum 2008 oleh pemimpin Pas, kini menyaksikan kira-kira 2,000 waris belum menerima pampasan seperti dijanjikan.

Di sebalik kempen dalam kelompok kecil, parti bertanding menyusun program untuk menarik pengundi muda yang mengundi di saluran tiga dan empat berikutan kelompok itu mewakili 45.5 peratus atau 5,598 orang daripada 12,293 pengundi di DUN Manek Urai. Justeru, kempen BN yang dikepalai Ketua Pemuda, Khairy Jamaluddin mendekati kumpulan sasaran dengan mengadakan bengkel memeriksa dan membaiki motosikal, kegiatan sukan, serta program gotong-royong membersihkan masjid dan surau. Malah, beberapa Exco Pemuda Umno termasuk beliau sendiri, bermalam dengan keluarga angkat di Manek Urai sambil menjalankan program yang dirancang. Program bengkel motosikal yang dianjurkan menerima sambutan apabila kira-kira 300 penduduk setempat keluar bersama motosikal masing-masing untuk mendapatkan perkhidmatan servis percuma oleh sembilan mekanik yang disediakan Pemuda BN dengan kerjasama Waziboy yang diketuai oleh bekas Juara Cuprix Kebangsaan, Wazi Abdul Hamid.

Kejadian mengoyak poster yang sudah menjadi lumrah dalam pilihan raya sebelum ini, juga tidak berlaku di Manek Urai. Namun kepada orang luar, terutama petugas media yang sudah berkampung di Hulu Kelantan itu sejak lebih seminggu lalu ialah budi bahasa penduduknya. Mereka bukan saja dilihat ikhlas menyambut kehadiran orang luar, malah menjamu tetamu dengan durian yang kebetulan musimnya sekarang. Tidak ada renungan tajam terhadap orang yang tidak dikenali turun dari kereta yang bukan bernombor pendaftaran dari Kelantan. Ketegangan tidak berlaku di Manek Urai kerana sebahagian besar kempen dan ceramah dikendalikan oleh pemimpin BN dan PAS tempatan, yang memahami budaya pengundi di negeri itu, apa lagi di kawasan pedalaman yang masih menyanjungi adab dan pekerti. Dalam kata lain, budaya memaki hamun dan menyerang peribadi lawan dalam kempen atau ceramah tidak diterima oleh penduduk Manek

Urai apalagi sebahagian besar mereka saling mengenali atau mempunyai tali persaudaraan antara satu sama lain.

Setelah hampir seminggu kempen diadakan, pelbagai isu telah didebatkan sama ada daripada calon, individu penyokong parti yang bertanding atau pemimpin peringkat negeri dan nasional. Antara isu yang disentuh oleh pihak PAS ialah

- kenaikan harga minyak dan barang keperluan harian
- isu debat antara Datuk Nik Aziz dengan pemimpin UMNO yang tidak disambut
- kredibiliti pemimpin BN yang gagal menangani gejala sosial
- isu calon BN yang pernah menyebabkan kerugian KESEDAR dalam projek pertanian di kawasan Hulu Kelantan
- pengundi hantu dan Suruhanjaya Pilihan Raya
- penyalahgunaan jentera kerajaan pusat dan polis bagi kepentingan politik
- isu royalti minyak yang sepatutnya diterima oleh rakyat Kelantan namun dinafikan oleh Kerajaan Pusat BN
- isu pemberian tanah kepada peneroka di Manek Urai

Isu yang diketengahkan oleh pihak BN pula ialah:

- salah guna agama untuk politik oleh PAS
- tuduhan ajaran sesat oleh Menteri Besar Kelantan yang juga Mursyidul Am PAS Nik Aziz terhadap UMNO/BN
- isu melokalisasi pemimpin PAS pusat dengan memaparkan hanya poster Mursyidul Am PAS, Datuk Nik Abdul Aziz Nik Mat sebagai ikon pemimpin utama PAS dan cenderung memfokuskan kempen setempat
- isu pergeseran dalaman PAS antara pihak yang menyokong Kerajaan Perpaduan dengan BN dengan pihak pro Pakatan Rakyat
- isu persekongkolan PAS dengan DAP yang dilihat mempertikaikan hak istimewa orang Melayu
- isu pergolakan dalaman Pakatan Rakyat antara PAS dengan PKR dan DAP
- isu latar belakang pendidikan calon PAS yang lebih rendah berbanding calon BN
- isu pembangunan (kemudahan asas yang tidak diselenggara dengan baik seperti longkang, jalan yang rosak dan sempit, dan jambatan yang menghubungkan Manek Urai Baru dengan Manek Urai Lama yang sempit)
- perpaduan dan penyatuan Melayu
- kredibiliti pemimpin PAS yang lemah dalam mentadbir negeri
- penyelewengan kawasan balak oleh pemimpin PAS Kelantan
- kelemahan pentadbiran PAS di Kelantan

Pola pengundian

Calon PAS, Mohd Fauzi Abdullah menang pilihan raya kecil Dewan Undangan Negeri (DUN) Manek Urai mengalahkan calon Barisan Nasional (BN), Tuan Aziz Tuan Mat dengan memperoleh majoriti tipis 65 undi. Mohd Fauzi memperoleh 5,348 undi manakala Tuan Aziz mendapat 5,283 undi. Undi rosak ialah 117 undi dan peratusan keluar mengundi adalah sebanyak 87.33 peratus. Berdasarkan pilihan raya umum Mac 2008, BN memenangi di 1 peti undi iaitu di Manjor dan PAS pula menang di 8 peti undi iaitu Temalir, Sungai Perial, Sungai Sok, Chuchuh Puteri, Lata Rek dan Laloh. BN memperoleh majoriti tipis di Manjor iaitu 31 undi manakala PAS menang di kubu terkuat parti itu di Lata Rek dengan majoriti 344 undi. Apabila dibandingkan dengan keputusan pilihan raya kecil Julai 2009, BN menang dengan majoriti yang meningkat di Manjor (31 undi

pada Pilihan Raya Umum/PRU 2008 kepada 66 undi pada Pilihan Raya Kecil/PRK 2009) dan berjaya menguasai semula 4 peti undi yang mereka menang pada pilihan raya umum 2004 iaitu di Temalir (27 undi), Laloh (66 undi), Manek Urai Baru (34 undi) dan Manek Urai Lama (184 undi). Sebaliknya PAS hanya mengekalkan kemenangan di 4 peti undi dengan majoriti undi turun mendadak iaitu Lata Rek (258 undi), Sungai Perial (86 undi), Chuchuh Puteri (96 undi dan Sungai Sok (66 undi) (Rujuk Jadual 1).

Jadual 1. Taburan undi majoriti BN dan PAS bagi Pilihan Raya Umum 2008 dan Pilihan Raya Kecil 2009 DUN Manek Urai, Kelantan

Pusat/Daerah Mengundi	J/Pemilih 2008	J/Pemilih 2009	MPU 2008 BN	MPK 2009 BN	MPU 2008 PAS	MPK 2009 PAS	PM BN	PM PAS
Temalir	823	982	-	27	160	-	+187	-
Sungai Perial	1850	1992	-	-	275	86	-	-189
Manek Urai Lama	1846	1875	-	184	40	-	+224	-
Manek Urai Baru	891	1087	-	34	85	-	+119	-
Sungai Sok	823	980	-	-	110	66	-	-44
Chuchuh Puteri	1302	1509	-	-	221	96	-	-125
Lata Rek	775	1094	-	-	344	258	-	-86
Manjor	828	1049	31	66	-	-	+35	-
Laloh	1448	1646	-	66	187	-	+253	-
Undi Pos	-	-	39	35	-	-	-4	-
Jumlah	10,586	12,214	31	412	1422	506	+814	-444

Sumber: Suruhanjaya Pilihan Raya (SPR) Malaysia, *Helaian Mata/Score Sheet* Keputusan Pilihan Raya Kecil DUN Manek Urai, Kelantan, 2009.

Nota: MPU= Majoriti Pilihan Raya Umum 2008; MPK= Majoriti Pilihan Raya Kecil 2009; PM= Perbezaan Majoriti antara Pilihan Raya.

Pengundian mengikut lokasi geografi jelas menunjukkan bahawa BN menguasai kawasan yang mempunyai tahap pembangunan fizikal yang rendah. Hal ini dapat dibuktikan apabila BN menang besar di peti undi Manek Urai Lama dan Manek Urai Baru yang mempunyai jambatan sempit yang menyukarkan penduduk antara kedua-dua kawasan tersebut dan BN menjanjikan jika mereka menang akan membina jambatan baru yang lebih luas dengan dua hala dan selesai yang berharga RM 7-10 juta. BN juga menang di peti undi yang mempunyai tahap kemudahan asas yang rendah di Temalir, Laloh dan Manjor. Pengundi menyatakan mereka telah bosan dengan sikap kerajaan PAS Kelantan yang mengabaikan penaiktarafan kemudahan asas. Mereka bertindak menyokong BN dengan harapan pembangunan di kawasan mereka dipertingkatkan dan diberi perhatian segera.

Namun PAS menang di kawasan peti undi Sungai Sok, Chuchuh Puteri, Sungai Perial dan Lata Rek yang mana Kerajaan PAS Kelantan telah mengurniakan tanah hak milik kekal kepada peneroka awal melalui Program Penerokaan Tanah melalui Lembaga Kemajuan Tanah Kelantan sejak tahun 1961. Namun, keputusan majoriti yang menjunam daripada 1352 undi (PRU 2008) kepada 65 undi (PRK 2009) tersebut menunjukkan PAS berada dalam keadaan “menang dalam kalah”. Selain itu, kemenangan bagi kedua-dua parti politik banyak dipengaruhi oleh pengundi muda dan pengundi atas pagar.

BN juga berjaya menarik sokongan pengundi yang dikatakan tidak turun mengundi pada pilihan raya umum 2008 (peningkatan 885 undi) manakala pihak PAS pula menyatakan penurunan undi mereka sebanyak 398 undi disebabkan pengundi luar yang sebelum ini mengundi mereka tidak pulang untuk mengundi pada pilihan raya kecil kali ini yang diadakan pada hari Selasa iaitu

hari bekerja. Justeru, pengundi menyokong BN dengan harapan Kerajaan Pusat dapat melaksanakan janji-janji pembangunan yang akan dan sedang dilaksanakan.

Kemenangan moral

Calon PAS, Mohd Fauzi Abdullah menang tanpa sorak gegak gempita di Dewan SK Sultan Yahya Petra Satu, apabila sekadar mendapat majoriti 65 undi dalam pilihan raya kecil Dewan Undangan Negeri Manek Urai. Kejayaan tipis PAS tersebut bagaimanapun memberi kemenangan moral kepada Barisan Nasional (BN) kerana bukan saja berjaya menembusi kubu kuat PAS di Manek Urai, bahkan ia turut memberi isyarat lantang bahawa penduduk Kelantan kini tidak lagi mahu terus dibelenggu dengan hanya nasihat, doa dan bersyukur dengan apa yang dimiliki hari ini.

Malah, kejayaan calon BN, Tuan Aziz Tuan Mat bertapak di kubu kuat PAS, Manek Urai Lama ternyata memberi tamparan hebat kepada parti itu kerana undi penduduk di kawasan berkenaan diberi kepada BN hanya kerana sebuah jambatan usang yang tidak mampu disediakan kerajaan negeri PAS. Ternyata pepatah yang pernah digunakan Perdana Menteri, Datuk Seri Najib Razak, yang menang tidak semestinya menang dan yang kalah tidak semestinya kalah, adalah ayat pertama menjaral di fikiran.

Kemenangan tipis PAS berbanding majoriti 1,352 undi yang diperoleh pada Pilihan Raya Umum Mac 2008 dikaitkan kepada beberapa faktor:

- Perubahan kepemimpinan BN yang diterajui Najib
- Sikap BN yang begitu bersungguh-sungguh untuk menjaga kebajikan penduduk
- Keinginan penduduk Manek Urai untuk menyertai arus perubahan yang semakin pantas di sekeliling mereka
- Sikap dan kewibawaan calon BN yang dilihat amat ikhlas ingin membawa perubahan yang sudah lama dinanti-nantikan oleh penduduk
- Kerja keras Pengerusi Badan Perhubungan Umno Kelantan, Datuk Mustapa Mohamed serta anak buahnya

Keputusan pilihan raya kecil ini juga menunjukkan suatu persaingan yang sengit dengan keupayaan hampir seimbang. Namun bagi UMNO dan BN yang berhempas pulas untuk meyakinkan rakyat di pedalaman ini, ia mungkin sekadar cukup sebagai suatu "kemenangan moral." Bagi UMNO, ia merupakan satu lonjakan semangat yang besar kerana di sini adalah kubu kuat PAS. Kalau disandar perkiraan di atas kertas, awal-awal lagi UMNO sudah tewas. Manek Urai dan PAS sebelum ini begitu sinonim. Namun UMNO/BN kembali menguasai lima daripada sembilan peti undi. Ia termasuk pengundi di Manek Urai Lama dan Manek Urai yang mungkin mengharapkan kemudahan lebih baik. Mereka mungkin mahu menyaksikan janji BN direalisasikan termasuk pembinaan jambatan baru bagi meneruskan kehidupan.

Kekalahan tipis Barisan Nasional (BN) pada Pilihan Raya Kecil Dewan Undangan Negeri (DUN) Manek Urai juga membuktikan keyakinan rakyat kepada BN sudah dapat dipulihkan dan satu perubahan besar sudah berlaku di kawasan tersebut. Keputusan itu sangat memberangsangkan bagi kepemimpinan baru BN di bawah Dato' Sri Mohd. Najib sejak 103 hari lalu menampakkan sambutan rakyat yang menggalakkan. Perubahan besar undi juga mempunyai kaitan dengan pengumuman '11 hadiah untuk rakyat' pada 11 Julai lalu. Mereka tahu, semua janji BN seperti yang disampaikan Timbalan Perdana Menteri Tan Sri Muhyiddin Mohd Yassin akan ditunaikan. Gelaran Manek Urai akan menjadi 'Anak Emas' Kerajaan Pusat sekiranya BN menang.

Janji pembangunan

Sebagai parti pemerintah, BN tiada masalah membuat dan menunaikan pelbagai janji sebagai 'umpan' untuk menawan hati pengundi di kawasan dimana ia bertanding. Kebiasaannya janji yang dijanjikan adalah merupakan projek pembangunan sosio ekonomi yang akan dilaksanakan selepas pilihan raya atau pun projek pembangunan segera yang diluluskan menjelang hari mengundi. Di Manek Urai, program dan aktiviti kempen awal banyak tertumpu berhampiran Pusat Pengundian. Sasaran program projek 'mee segera' iaitu istilah yang dipopularkan oleh Dato' Seri Mohd. Najib Tun Razak, Perdana Menteri Malaysia sewaktu berkempen pada pilihan raya kecil Parlimen Bukit Gantang, adalah banyak tertumpu kepada:

- Pelajar sekolah rendah dan menengah – ibu bapa
- Penerima skim bantuan dari Jabatan Kebajikan Masyarakat – individu yang berpendapatan rendah dan ibu tunggal
- Penduduk di kawasan pendalaman

Antara janji pembangunan yang paling berkesan mempengaruhi pengundi Manek Urai ialah pembinaan jambatan baru dua hala sepanjang kira-kira 150 meter merentangi Sungai Lebir yang menghubungkan antara Manek Baru dengan Manek Urai Lama. Janji tersebut mempengaruhi pengundi di kedua-dua peti undi yang dulunya (2008) dimenangi PAS, pada pilihan raya kecil 2009 ini beralih kepada BN dengan undi yang besar. Melalui pemerhatian dan temubual di lapangan, majoriti daripada penduduk mahukan pembangunan fizikal yang lebih baik dan selesa di tempat mereka. Menurut mereka, wakil rakyat PAS selama 20 tahun telah gagal membangunkan kemudahan asas dan memodenkan kawasan Manek Urai. Kemudahan asas seperti naik taraf jalan dan pembinaan sistem perparitan yang teratur tidak dapat diselesaikan oleh wakil rakyat berkenaan. Pengundi muda dan tua mengeluh kerana tidak banyak peluang pekerjaan diwujudkan dan pembangunan untuk belia juga berkurangan serta aktiviti rekreasi atau hiburan juga terbatas. Oleh itu golongan muda amat merasakan mereka tertinggal di belakang dari aspek pembangunan dan modenisasi. Justeru mereka berpendapat sudah tiba masanya mereka beralih kepada BN (UMNO) yang diharapkan dapat membantu memenuhi hasrat mereka. Berikut adalah projek-projek pembangunan dan khidmat sosial yang dijalankan oleh Kerajaan Pusat yang diterajui BN ketika kempen pilihan raya kecil DUN Manek Urai:

- Membina dan menyiapkan 2 blok bangunan sekolah empat tingkat dan kerja berkaitan di Sekolah Kebangsaan Chuchuh Puteri, Kuala Krai
- Projek ubahsuai dan naiktaraf secara *requisition* di Sekolah Kebangsaan Laloh, Kuala Krai
- Program Khidmat Penyayang Bersama Penerima Bantuan Jabatan Kebajikan Masyarakat di Laloh, Manek Urai Lama dan Chuchoh Puteri B
- Kerja-kerja menghampar *crusher* jalan kawasan pertanian (Jalan Pak Leh) serta kerja-kerja, berkaitan di Chuchuh Puteri B, Kuala Krai
- Kerja-kerja membaikpulih jalan tar lama ke Bukit Sabah, serta kerja-kerja berkaitan di Sungai Sok, Kuala Krai
- Membina dan menyiapkan 2 blok bangunan sekolah empat tingkat dan kerja berkaitan di Sekolah Kebangsaan Karangan, Kuala Krai
- Membina dan menaik taraf longkang, jalan jambatan, dewan serbaguna dan lain-lain di Manek Urai Baru
- Membina dan menaik taraf longkang, jalan jambatan, dewan serbaguna dan lain-lain di Kampung Baru Laloh

Menurut kenyataan Timbalan Perdana Menteri, Tan Sri Muhyiddin Yassin, ketika lawatan beliau di Manek Urai, Manek Urai akan menjadi kawasan "Pembangunan Baru" di Kelantan jika Barisan Nasional (BN) diberikan peluang memenangi pilihan raya kecil Dewan Undangan Negeri

(DUN) kawasan tersebut. Tawaran kerajaan BN tersebut dijangka mampu mengubah bukan saja pembangunan di kawasan itu malah ekonomi dan sosial penduduk, yang majoritinya bekerja sebagai penoreh getah yang sememangnya dahagakan pembangunan. Menurut beliau lagi, dalam pertemuan dengan pemimpin tempatan, mereka menyuarakan hasrat supaya Kerajaan Pusat membantu dalam melengkapkan apa yang tidak cukup, baik dari segi sekolah, kemudahan infrastruktur, jambatan, masjid, surau, di samping pembangunan ekonomi penduduk. Keadaan itu jelas menunjukkan rakyat amat memerlukan pembangunan, namun dalam masa yang sama kerajaan negeri di bawah pentadbiran PAS tidak mempunyai kemampuan untuk berbuat demikian. Tempoh selama 20 tahun, sudah cukup membuktikan ketidakupayaan PAS membangunkan negeri Kelantan dan jika ada tanda pembangunan sekalipun ia adalah disebabkan sumbangan besar yang diberikan oleh kerajaan pusat di bawah pentadbiran BN.

Apa yang dapat disimpulkan ialah pengundi berfikir bahawa hanya parti yang boleh membawa perubahan melalui pembangunan yang layak dipilih. Mentaliti berkenaan mempengaruhi pilihan politik pengundi terutamanya dalam pilihan raya kecil dengan amat berkesan sekali. Justeru, BN yang mempunyai sumber kewangan yang kukuh mampu menunaikan pembangunan yang dirancang dan dapat menawan hati pengundi dalam setiap pilihan raya kecil atau pun pilihan raya umum.

Kesimpulan

Keputusan pilihan raya kecil ini memberi implikasi besar kepada kedua-dua parti yang bertanding. UMNO mewakili Barisan Nasional, dan PAS mewakili pakatan pembangkang/Pakatan Rakyat (PR). Meskipun pada atas kertas kiraan rasmi, UMNO/BN telah tewas tetapi bukanlah tewas secara total. Melalui strategi kempen mendekati rakyat dari rumah ke rumah dan dari hati ke hati serta penerapan mentaliti politik pembangunan, BN berjaya menambahkan sokongan pengundi dengan amat ketara dan PAS hanya menang dengan majoriti yang amat tipis sekali. Ini memberi satu petanda bahawa tidak mustahil dalam pilihan raya akan datang, keputusan akan berlaku sebaliknya. Pertambahan undi yang diraih oleh BN adalah berkadar langsung kesan daripada dasar-dasar yang telah diperkenalkan oleh Perdana Menteri Malaysia yang baru. Konsep 1 Malaysia: Rakyat Didahulukan, Pencapaian Diutamakan dan pengumuman '11 hadiah rakyat' tepat jam 11 pagi 11 haribulan yang lalu telah mula dirasakan oleh rakyat keseluruhannya. Sekiranya bersesuaian dengan strategi dan pelaksanaan konsep 1 Malaysia dapat diterjemahkan dengan sebaik-baik dan seadil-adil mungkin, tidak mustahil UMNO/BN mampu menjana kegemilangan dengan menawan kembali hati rakyat untuk menyokong kerajaan sedia ada ke satu tahap yang amat memberangsangkan dalam pilihan raya umum ke-13 akan datang.

Rujukan

- Arnold Puyuk (2005) The 2004 Ba'Kelalan by election in Sarawak, East Malaysia: The Lun Bawang factor and Whither Representative Democracy in Malaysia. *Contemporary Southeast Asia* 27 (1), 64-79.
- Pemerhatian di Lapangan (Daerah Mengundi Manek Urai Lama, Manek Urai Baru, Chuchoh Puteri, Temalir, Sungai Sok, Sungai Perial, Manjor, Laloh dan Lata Rek), Julai 2009.
- Suruhanjaya Pilihan Raya Malaysia (2009) *Helaian Mata/Score Sheet* Keputusan Pilihan Raya Kecil DUN Manek Urai, Kelantan.
- Suruhanjaya Pilihan Raya, *Laporan Pilihan Raya Umum 1959*. Kuala Lumpur, Malaysia.
- Suruhanjaya Pilihan Raya, *Laporan Pilihan Raya Umum 1964*. Kuala Lumpur, Malaysia.

Suruhanjaya Pilihan Raya, *Laporan Pilihan Raya Umum 1969*. Kuala Lumpur, Malaysia.
Suruhanjaya Pilihan Raya, *Laporan Pilihan Raya Umum 1974*. Kuala Lumpur, Malaysia.
Suruhanjaya Pilihan Raya, *Laporan Pilihan Raya DUN Kelantan 1978*. Kuala Lumpur, Malaysia.
Suruhanjaya Pilihan Raya, *Laporan Pilihan Raya Umum 1982*. Kuala Lumpur, Malaysia.
Suruhanjaya Pilihan Raya, *Laporan Pilihan Raya Umum 1986*. Kuala Lumpur, Malaysia.
Suruhanjaya Pilihan Raya, *Laporan Pilihan Raya Umum 1990*. Kuala Lumpur, Malaysia.
Suruhanjaya Pilihan Raya, *Laporan Pilihan Raya Umum 1995*. Kuala Lumpur, Malaysia.
Suruhanjaya Pilihan Raya, *Laporan Pilihan Raya Umum 1999*. Kuala Lumpur, Malaysia.
Suruhanjaya Pilihan Raya, *Laporan Pilihan Raya Umum 2004*. Kuala Lumpur, Malaysia.
Suruhanjaya Pilihan Raya, *Laporan Pilihan Raya Umum 2008*. Kuala Lumpur, Malaysia.